

2025-09-25

DMN § 69

Dnr 2024/711.ADM

Yttrande avseende länsstyrelsens föreläggande om att avhjälpa brister i Dalslands miljö- och energiförbunds tillsynsuppdrag**Dalslands miljönämnds beslut**

Dalslands miljönämnd beslutar översända nedanstående yttrande som svar på länsstyrelsens föreläggande.

Dalslands miljönämnd beslutar också att rekommendera direktionen för Dalslands miljö- och energiförbund att yttra sig till länsstyrelsen avseende frågan om de ekonomiska resurserna för finansieringen av tillsynsverksamheten (punkt 2 nedan).

Bakgrund

Länsstyrelsen genomförde 2024-03-08 uppföljning och utvärdering av kommunernas miljöbalkstillsyn som utförs genom Dalslands miljönämnd.

Länsstyrelsen överlämnade 2024-04-17 en rapport från uppföljningen/utvärderingen.

2024-06-18 kommunicerade länsstyrelsen en underrättelse till nämnden om de brister som man anser att nämnden behövde åtgärda avseende miljöbalks-tillsynen. Nämnden redovisade vidtagna åtgärder i yttrande till länsstyrelsen

2024-09-26. Förbundsdirektionen lämnade yttrande till länsstyrelsen 2024-10-01. Nämnden har därefter skickat in kompletterande handlingar till länsstyrelsen under januari månad 2025.

Utifrån nämndens och direktionens yttrande samt nämndens kompletterande handlingar så bedömer länsstyrelsen att det fortfarande finns brister hos nämnden avseende förutsättningarna för nämnden att fullgöra sitt tillsynsuppdrag. Bristerna rör resurser samt finansiering för att kunna fullgöra tillsynsuppdraget.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2025-09-25

Forts § 69

Länsstyrelsen har därför förelagt Dalslands miljö- och energiförbund, genom förbundsdirektionen och Dalslands miljönämnd, att avhjälpa brister i sitt tillsynsuppdrag genom att lämna in nedanstående uppgifter:

1. En handlingsplan för hur arbetet ska bedrivas för att minska differensen i miljöbalkstillsynen mellan behov av resurser (både för obligatorisk och överlåten tillsyn) och tillgängliga resurser. Behov av resurser och tillgängliga resurser ska avse både styrd tillsyn, händelsestyrd tillsyn och behovsprioriterad tillsyn.
2. Lämna in en redogörelse för hur de ekonomiska resurserna för verksamheten ska stämma med det tillsynsbehov som redovisas i behovsutredning och tillsynsplan. Redogörelsen ska bland annat innehålla:
 - a) en motivering till varför timtaxan inte ligger på samma nivå som kostnaden för tillsynen,
 - b) en motivering till varför kommunernas driftsbidrag för tillsynen, trots ökade kostnader för till exempel löner, inte har höjts sedan 2019, samtidigt som det råder en stor resursbrist för tillsynen.
 - c) motivera varför verksamhetsutövarna inte fullt ut ska betala för tillsynen utan att den ska betalas med skattemedel.

Ovanstående ska redovisas till länsstyrelsen senast den 1 november 2025.

Länsstyrelsen skriver vidare i sitt föreläggande: *"För att länsstyrelsen ska fortsatt kunna överlåta tillsyn till Dalslands miljö- och energiförbund måste det kunna visas att den obligatoriska tillsynen (styrd, händelsestyrd och behovsprioriterad tillsyn) sköts på ett korrekt sätt och att det utöver det finns resurser för att bedriva tillsyn över överlåtna objekt (styrd tillsyn)".*

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2025-09-25

Forts § 69

Miljö- och energikontorets förslag till yttrande med anledning av länsstyrelsens föreläggande**Yttrande avseende punkt 1 ovan**

Nämnden har fastställt en ny aktuell behovsutredning för sitt tillsynsansvar. Ny aktuell behovsutredning visar fortfarande en differens mellan tillgängliga resurser och resursbehovet om ca 4,6 ÅA. Differensen mellan tillgängliga resurser och behov är dock betydligt mindre än i den föregående behovsutredning som nämnden tidigare redovisat för länsstyrelsen. Ny aktuell behovsutredning bifogas som bilaga 2.

Orsaken till den totala minskningen beror på att nämnden ökat antalet tillgängliga årsarbetskrafter gentemot tidigare behovsutredning (ökat med 1,0 ÅA) parallellt med att det förväntas inkomma färre prövningsärenden inom små avlopp samt att tillsynsbehovet till följd av uteblivna utförandeintyg har minskat inom samma ämnesområde.

Även om det totala resursbehovet har minskat har ett ökat resursbehov noterats inom miljöskydd och förorenade områden, främst till följd av en ökad mängd komplexa och långdragna ärenden inom den styrda och händelsestyrda tillsynen. Även tiden för rådgivning och information inom små avlopp och miljöskydd har justerats upp på grund av en ökad tidsåtgång. Detsamma gäller tiderna för hantering av remisser och klagomål inom miljötillsynen, vilka har ökat till följd av fler inkomna ärenden.

Nämnden kommer att arbeta vidare med bl.a. följande åtgärder i syfte att ytterligare minska differensen mellan behov och resurser för miljöbalkstillsynen:

- Successiv övergång till en riskbaserad tillsyn av enskilda avlopp med utgångspunkt från HAV:s vägledning. Detta förväntas ge en bättre uppfattning av behovet av personella resurser för sådan tillsyn.
- Utveckling av digitala tjänster (t.ex. e-tjänster) för att bl.a. minska den administrativa bördan för kansliet så att ytterligare handläggning av enklare och rutinartade ärenden kan läggas på administrativ personal.
- Söka ytterligare samverkan med närliggande kommuners miljökontor i syfte att öka kompetensen, minska sårbarheten och öka möjligheten att nyttja de personella resurserna än mer effektivt.

Utöver ovanstående så kommer höjningen av nämndens timavgift fr.o.m. 2025 medföra en förbättrad kostnadstäckning 2026 till följd av att kommunernas driftbidrag till förbundet inte kommer att reduceras i relation till avgiftshöjningen under 2026 (reduceringen av kommunbidragen var en engångsföreteelse gällande enbart 2025).

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Forts § 69

I nämndens förslag till miljöbalkstaxa avseende 2026 har avgiftsuttaget i samband med restid föranledd av miljöbalkstillsyn ändrats så att en större kostnadstäckning för nödvändig restid uppnås. Förbundsdirektionen har föreslagit respektive kommunfullmäktige att fastställa denna taxa för 2026.

Ägarkommunernas nuvarande samverkan i förbundsform kring bl.a. miljöbalkstillsynen kommer sannolikt att övergå i en avtalssamverkan under en värdkommun fr.o.m. 2027. Huruvida denna organisationsförändring kan bidra till en minskad differens mellan behov och resurser är ännu för tidigt att bedöma.

Bedömningen av resursbehovet avseende 2027 och 2028 i nu aktuell behovsutredning är preliminär och översiktlig. Ovanstående faktorer bedöms kunna medföra att differensen mellan behov och resurser kan minska ytterligare.

Nämndens bedömning är dock att ovanstående åtgärder sannolikt inte kommer att vara tillräckliga för att minska differensen mellan behov och resurser i tillräcklig utsträckning. Nämnden kommer därför att verka för att kommunernas driftbidrag framledes behöver kompensera för de kostnadsökningar som den lagstadgade miljöbalkstillsynen medför och som inte kan täckas av tillsynsavgifter.

Länsstyrelsen nämner i sitt föreläggande att för att länsstyrelsen fortsatt ska kunna överlåta tillsyn till Dalslands miljö- och energiförbund så måste det kunna visas att den obligatoriska tillsynen sköts på ett korrekt sätt och att det utöver det finns resurser för att bedriva tillsyn över överlåtna objekt (styrd tillsyn).

Länsstyrelsens skrivning syftar på de objekt (så kallade B-objekt) som länsstyrelsen sedan en längre tid tillbaka överlåtit åt nämnden att utöva tillsyn över. Nämnden anser att man under dessa år tagit ansvar för att utföra tillräcklig tillsyn över dessa överlåtna objekt. Nämnden vill också tydliggöra att nämndens kostnadstäckning för tillsynen av dessa överlåtna objekt är mycket god. I det fall länsstyrelsen skulle ta tillbaka tillsynen av dessa objekt så kommer nämnden sakna finansiering för de personella resurser som utför denna tillsyn. Det skulle således inte frigöra personella resurser hos nämnden. Ett sådant förfarande skulle snarare vara negativt för nämndens möjligheter att bedriva miljötillsyn överlag då värdefull kompetens hos miljö- och energikontoret sannolikt skulle försvinna.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2025-09-25

Forts § 69

Beredning:

Presidium 2025-09-11

Förbundschefens förslag till beslut

Expedieras:

Länsstyrelsen Västra Götaland - Dnr 17089-2024

Direktionen för Dalslands miljö- och energinämnd

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande